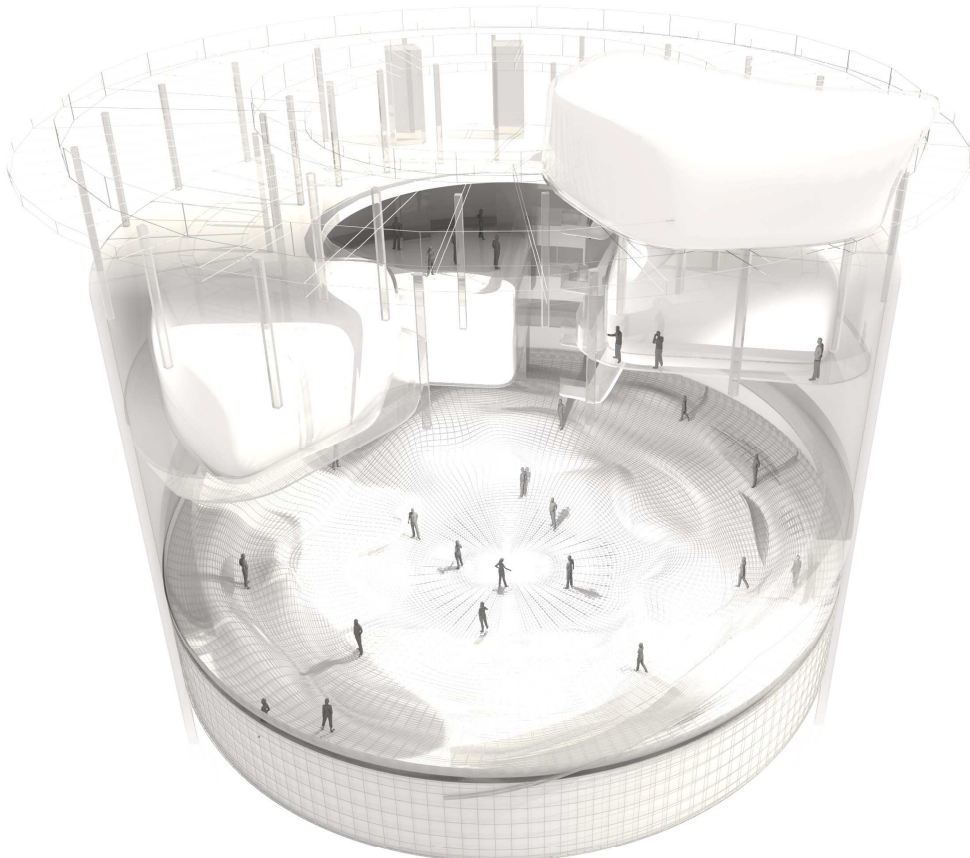

A MÓRICZ ZSIGMOND KÖRTÉRI GOMBA
ÉPÜLET TERVPÁLYÁZAT

ÉPÍTÉSZETI MŰSZAKI LEÍRÁS

HASZNOSÍTÁSI JAVASLAT AZ ÉPÜLET GAZDASÁGOS, ÜZEMSZERŰ
MŰKÖDÉSÉNEK BEMUTATÁSÁRA

TARTALOMJEGYZÉK
A MÓRICZ ZSIGMOND KÖRTÉRI GOMBA
ÉPÜLET TERVPÁLYÁZATÁHOZ

- **Előlap**
- **Tartalomjegyzék**
- **Építészeti műszaki leírás és hasznosítási javaslat az épület gazdaságos, üzemszerű működésének bemutatására**
 - A rehabilitáció célja
 - Elemzési szempontok
 - Fent, vagy lent?
 - Funkcionális és hasznosítási javaslat és az épület gazdaságos, üzemszerű működésének bemutatása
 - Építészeti kialakítás
 - Műemlékvédelmi szempontok
 - Energiatudatos tervezési, városfejlesztési elvek
- **Terv és képanyag**
 - tabló_01: városszerkezeti, funkcionális analízisek
 - tabló_02: helyszínrajz, közlekedési kapcsolatok
 - tabló_03: környezetalakítási vizsgálatok, digitális környezet.
 - tabló_04: funkció- és területelemzés
 - tabló_05: alaprajzok, metszet, homlokzatok
 - tabló_06: látványtervek
 - tabló_07: látványtervek
 - tabló_08: látványtervek

ÉPÍTÉSZETI MŰSZAKI LEÍRÁS ÉS HASZNOSÍTÁSI JAVASLAT AZ ÉPÜLET GAZDASÁGOS, ÜZEMSZERŰ MŰKÖDÉSÉNEK BEMUTATÁSÁRA

A rehabilitáció célja:

Az új, funkcionalitásában átértelmezett Móricz Zsigmond Körtéri Gomba épület a Kulturális Városközpont (KVK) keretein belül valósulna meg, PPP beruházás keretében. A program akcióterülete a Bartók Béla út mentén, a Móricz és a Gellért tér között helyezkedik majd el, távlati tervek szerint a Főváros kulturális életének integráns része lesz. A helyszín Budapest városszerkezetében és közlekedési rendszerében elfoglalt kiemelt fontosságú, ezért olyan, új funkció, építészeti koncepció és formanyelv kidolgozását tűztük ki célul, amely kialakítása által a Gomba épület a KVK program központi "eseményterévé" válhat. Koncepciónk erősíti a hely "találkozó" jellegét, illetve megfelelő választ ad mind építészeti, mind a fenntarthatóság, mind a gazdaságos üzemeltetés kérdéseire.

Elemzési szempontok:

Jelen pályázat legfontosabb célkitűzése egy műemléki épület funkcionálisan átértelmezett, építészeti érzékeny átalakítása, ezért két, egymással párhuzamosan vizsgálati rendszert készítettünk:

"A" elemzési csoport, mely célja a megfelelő funkció(k) megtalálása, valamint a KVK program elhelyezése városszöveti léptékben. A vizsgálatok során a következő szempontokat vizsgáltuk meg:

- a KVK program elvi viszonya Budapest többi kulturális (létrejött és tervezett) fejlesztéseivel,
- térbeli kapcsolatok lehetőségei fenti "egységek" között,
- a KVK program expandációs lehetőségei, annak létjogosultsága,
- a kulturális tengely vonzáskörzeteinek meghatározása,
- a környező felsőoktatási rendszerek bekapcsolásának lehetősége,
- városszerkezeti kapcsolatok, a tér városszerkezeti integritása (nem elszigetelt, hanem a városi életbe beágyazódó)

- A KVK esetleges hiányainak, igényeinek feltárása

"B" elemzési csoport, melynek célja egy megfelelő építészeti válasz megtalálása a kiválasztott funkció(k)hoz. A vizsgálatok során a következő szempontokat vettük figyelembe:

- A Bartók Béla út, mint a KVK tengelyének három pólusú (Gellért tér, Gárdonyi Géza szobor, Móricz Zsigmond körtér) tagolása,
- A Móricz Zsigmond körtér térfal és magassági rendszerének vizsgálata, a Gomba város sziluettben való megjelenése,
- A terület dinamikus, változó "erőhatásainak" feltárása (közlekedés, humán zónák és irányok),
- A megtartandó Gomba épület pozíciójának, mint kötelelemnek vizsgálata (jó helyen van-e, útban van-e, etc.),
- A megtartandó épület történeti kontinuitása,
- A műemlék védelem fokának és a beavatkozás mértékének meghatározása,
- Környezettudatosság megjelenése a tervezésben (tájékozás, anyaghasználat, energiatudatos tervezés, alternatív energiaforrások alkalmazása, napelemek (PV), természetes átszellőzés, környezetbarát üzemeltetési szempontok figyelembevétele, zöld felület tervezése, passzív házelemek alkalmazása, etc.).

Fent, vagy lent?

Mivel az új Gomba épület jövőbeli megvalósulásának kulcsa a benne elhelyezendő új funkciók mérete és rentabilitása, ezért először az új, funkcionálisan kibővített programból adódó terek helyét kerestük meg. Ezen tereket vagy térszínen, vagy térszín alatt lehet elhelyezni, ezért vizsgálataink mindkét lehetőséggel számoltak:

Fent

Első megközelítésre egy olyan épületet és tömeget akartunk tervezni, ami a kezdetektől fogva átlépi és/vagy megkerüli a Schall féle épület fizikai korlátait. Nem egy meglévő

struktúra átalakításával akartunk operálni, hanem azt adottságként elfogadva próbáltunk alkotni egy jól működő rendszert. Ez az attitűd azonban felszínre hozott néhány problémát:

- a térszíni terjeszkedéshez nincs hely, mivel a számunkra hasznos, forgalomtechnológia elől elzárt felület szinte csak maradványként tekinthető az egész Körteret tekintve,
- ha a térszínen bővítünk, csak teoretikus értelemben tarthatnánk meg a Gombát, mivel a kb. 7 méteres, használható sávban semmilyen, nagyobb tömeg befogadására szolgáló tér nem lenne elhelyezhető, ilyen tér nélkül pedig maga a fejlesztés lehetetlenülhetne el,
- a térszíni bővülés megszüntetheti a körtér körtér jellegét, így elveszítve a Körtér és Gomba jelenlegi karakterét, szimbólum rendszerét.

lent

Ahogy az eddigiekbe is leírtuk, érdemes lenne a KVK-t a teljes fővárosi kulturális rendszerbe bekapcsolni, melyhez a legegyszerűbb és legvalószínűbb csatlakozási pont az új metró, tehát a utca szint alatti kapcsolatok bekötése az épületbe (mind aluljáró, mind metró szempontból) logikusnak tűnik. A teljes térrendszer föld alá telepítésével egy energetikailag jól üzemeltethető rendszer alakítható ki (pl.: földhő hasznosítás) Az eddigieket összefoglalva az új házat, mint a KVK tengely "függőleges" kapuját alakítanánk ki, funkcióit rácsatlakoztatva mind a primer közlekedési hálózatokra, mind Budapest kulturális életére.

Funkcionális kialakítás és hasznosítási javaslat az épület gazdaságos, üzemszerű működésének bemutatására

Mint azt korábban leírtuk, az új Gomba épület jövőbeli megvalósulásának kulcsa a benne elhelyezendő új funkciók mérete és rentabilitása, ezért a „funkciómix” összeállítására kiemelt figyelmet fordítottunk. Az általunk tervezett rendeltetési egységeket és tereket egy ötös szempontrendszer szerint választottuk ki:

- illeszkedjenek a Kulturális Város Központ programjához
- minél flexibilisebbek, ezáltal multifunkcionálisak legyenek,
- a flexibilitást ne csak térben, de nappali és esti üzem (esetlegesen 24 órás nyitva tartás) szempontrendszerében is teljesüljön,
- a kerület lakosainak és a környező oktatási intézmények fiataljainak szóljanak,

- gazdaságosan üzemeltethetők legyenek.

Fenti szempontrendszer alapján az egyes rendeltetési egységek eloszlása a következőképpen alakult:

a *földszinten*, a Gomba épületének történeti háromosztatúságát alapul véve helyeztük el a létesítmény üzemeltetéséért felelős helyiségcsoportokat, egy turisztikai és KVK információs pontot, illetve egy, a létesítmény egészétől függetlenül üzemeltethető Design Kávézót.

az *alsó szinteken* (-1, -2) helyeztük el azokat a multifunkcionális kapszulákat, melyek a következő funkciókat foglalhatják magukba: előadó és szemináriumi terem, VIP lounge, kiállító tér

a létesítmény *legalsó* (-3) *szintjén* található az a fedett, városi teresedés, mely gyakorlatilag bármilyen, tömeges rendezvénynek helyet tud biztosítani. Ezek közül az általunk javasoltak a következők: hagyományos és digitális kiállító tér, városi találkozóhely, ifjúsági szórakozó hely, kulturális transzfer központ.

Építészeti kialakítás

Az elemzések, vizsgálatok elkészítése után meggyőződésünké vált, hogy mind műemléki, mind urbanisztikai és építészeti szempontból a térszín alatti növekedés járható út. Ilyen módon nem csak a közlekedési rendszerekbe köthető be könnyen az új létesítmény, de úgy tud egy merőben új, térszín alatti világot teremteni, hogy az elmúlt évtizedek során városi jelképpé vált Gomba épülettel nem konkurál, azt tiszteletben tartja.

Álláspontunk szerint az épület feladata minél több funkció rugalmas befogadása, ezért kialakítása egyszerűsége, neutralításra törekszik. A környezetében található zöldfelületeket saját környezetében digitális, járható felületekkel egészíti ki, mintegy virtuális, úgynevezett Light Fader térburkolatot létrehozva. Ez a felület lehetőséget biztosít bárminemű információ, illetve képi megjelenítésre, legyen az akár egy virágos mező, vagy akár a fő gyalogos útvonalak megjelenítése.

A térszín alatti, a felszín életétől izoláltan létrehozott építészeti világ mind színhasználatban, mind formavilágát tekintve egyszerűsége törekszik, célja, hogy minél több funkció számára tudjon egyidejűleg platformot teremteni. Térstruktúráját tekintve a létesítmény – figyelembe véve a telekhatárokat és tulajdoni viszonyokat – a történeti épület alatt létrehozott térbe integrált kapszula rendszerrel operál, melyek célja szintén a különböző, egymástól eltérő funkciók azonos időben történő kiszolgálása. Ez a semlegességre törekvő

építészeti design a földszinti, műemléki tömeggel a kávézó kapszulájának rokon formavilága által kommunikál, mintegy egységbe fogva régit és újat.

Mivel - véleményünk szerint - a helyszín kulcsa a folyamatos változás (főként az új 4-es metrómegálló okán), az erre a helyre adható (egyik) jó válasz nem csak épített térbeli dolgokra reagál, hanem olyan, időleges, esetenként szinte virtuális eseményekre, mint a közlekedés, egy, a tér mellett elhaladó villamos, a metróból lökés szerűen kiáramló embertömeg, forgalmi dugó, meteorológiai adottságok. Ez a kommunikációs felületet egy, a megtartandó tektonikát kibővítő, abból irányítottan kivetülő, a Móricz Zsigmond tér egészére (épített és nem épített elemek) reagáló épület részeként képeltük el.

Olyan házat képeltünk el, mely vállalja a könnyű azonosíthatóságot (mivel a KVK egyik hídfője lesz), mely színben, hangnemben, kommunikációjában egyaránt változni képes. Egy, a belső és külső aktivitásra elvontan reagáló házat, mely fő motívuma (és önkifejező eszköze) egy interaktív felülettel bíró köpeny, melyen belül az egyes funkcionális egységek belső egységként (kapszulaként) akár elmozdíthatók.

Érdekes kérdés lenne annak vizsgálata is, hogy a teljes kulturális tengely mentén megjeleníteni az eddigiek során taglalt rendszert, a kulcsfontosságú helyekre telepítve kisebb, hason formavilágú elemeket, melyek rendeltetése hármas:

- kommunikálja az épületben és környezetében történő eseményeket,
- az egész kulturális tengelyt egy rendszerbe foghatná, magában hordozva annak bővítési lehetőségét is,
- akár virtuális kapcsolatot is létrehozhatna a város más részein lévő, hasonlószerű események és létesítmények között, segítve az ilyen programokra nyitott emberek tájékozódását az amúgy nem túl jól kommunikált budapesti kulturális és művészeti életben.

Műemlékvédelmi szempontok

A Gomba épületének műemléki védettsége, annak megóvása kiemelt szempont volt tervező csapatunk számára, ezért célul tűztük ki történeti állapotának helyreállítását, természetesen figyelembe véve a XXI. század technológiai és építészeti kihívásait. Az épület rekonstrukciója során egy olyan, az eredeti kialakítást helyreállító rendszerben gondolkodtunk, mely mindössze két, apróbb változtatással szerves részévé válik építészeti koncepcióknak. Ez a két módosítás a központi rotunda opeion szerű, üveg medencével történő átalakítása, illetve annak az LCD technológián alapuló homlokzati üveghártyának a kialakítása, melynek kiemelt szerep jut az épület és környezete közötti interakcióban.

Energiatudatos tervezési, városfejlesztési elvek

felvetett kérdések és problémák vizsgálata talán még sosem volt annyira időszerű, mint napjainkban, mikor a környezettudatos tervezés kezdi elfoglalni építészetünkben az őt megillető helyet. Most, mikor az emberiség végre felismerte, hogy a fosszilis energiahordozókra épített világunk nem tartható fent örökké, hogy csak egy merőben új szemlélettel bíró, új "energetikai forradalommal" állíthatjuk meg bolygónk ökoszisztémájának hanyatlását, kiemelt szerephez kell, hogy jussanak az épített környezetünk megreformálására tett törekvések.

A felújítás és átépítés energetikai tervezése során elsődleges szempont volt az épület primer energia igényének és energiavesztésének (emissziójának) csökkentése. A következő eszközökkel az üzemeltetési költségek jelentősen csökkenthetők:

- a természetes fény kihasználása
- üvegezett felületek arányának „kontrollált” tervezése, és a megfelelő üvegezés megválasztása
- külső, vezérelt árnyékoló rendszer kialakítása
- nappali fényterelés (bevilágítás javítása ⇒ csökkenő mesterséges világítási igény)
- differenciált, tájolástól függő helyiség és homlokzattervezés
- a helyiségklímával szembeni követelmények a felhasználás és a komfortérzés szempontjai szerint
- hőtároló tömegek
- éjszakai átszellőztetés
- esővíz hasznosítás
- föld alatti légcsatorna kialakítása
- napelemek hasznosítása (PV)

A tervben a fenti elveknek megfelelően alkalmazott eszközök a következők: belső "szolár udvar" kialakításával hoztunk létre természetes fénnel bevilágítható teret. Az árnyékoló rendszerek elhelyezését, és fajtájuk megválasztását aszerint határoztuk meg, hogy az adott helyiséget a különböző napszakokban, és évszakokban milyen jellegű napsugárzás éri. Pl. a nyári időszakban elsődleges feladat a védelem a túlzott felmelegedés ellen (árnyékolás), télen

inkább a környezeti fény, és hőenergia begyűjtésére van szükség (fényterelők alkalmazása). A három térszíni udvar segít az épület természetes módon történő átszellőztetésében.

Az épület lapos tetős zárófödémén intenzív zöldtető kialakítását javasoljuk. Ezzel a megoldással egyrészt a csapadékvíz jelentős része elszikkasztható, a megszárt víz pedig területen belül felhasználható (pl. öntözésre), így csökkenthető a közüzembe kibocsátott szürkevíz mennyisége. Másrészt a zöldtető kialakításához szükséges földmennyiség kiváló hőtároló közeg, amely az épület hőszigetelési elvárásainak teljesítésében nyújthat segítséget. Szintén kialakításra kerülhet egy föld alatti légcsatorna rendszer, mely a geotermikus energiát évszaktól függően hasznosítva, vagy előhűtheti, vagy előfűtheti az épület légkezelő rendszerei által használt levegőt.

Ezeknek a rendszereknek a betervezésével nem csupán az üzemeltetés költségei csökkennek, hanem a komfortérzet is jelentősen növelhető!

Reményeink szerint a koncepciótervünkben bemutatott épület egy olyan energetikai és építészeti értéket képvisel, mely megvalósulása mindannyiunk közös érdeke kell legyen.